

РЕЗЮМЕТА

на научните публикации и приноси на гл. асистент д-р **Димитър Василев Батуров**, при Частно висше училище „Колеж по туризъм“-Благоевград за участие в конкурс за академична длъжност „доцент“ в област на висше образование 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.9 „Туризъм“ (здравословни и безопасни условия на труд)

Общо публикации: 40

Дисертационен труд и публикации, които не са включени в конкурса: 5

/ Пореден № в списъка от 1 до 5 /

Научни публикации за участие в конкурса свързани с направление „Туризъм“: 19

/ Пореден № в списъка от 6 до 24 / От тях: 2 самостоятелна монография / № 6 и №7 /; 2 монографии в съавторство с равно участие на двамата автори / № 8 и №9 /; 6 самостоятелни публикации в научни списания / №10, №11, №15, №16, №19, №20, /и 4 в съавторство/№13, №14, №17 и №18/; 5 научни доклада , от които 3 самостоятелни / №12, №23, №24 / и 2 доклада в съавторство / №21, №22/.

Други научни публикации: 16

/ Пореден № в списъка от 25 до 40 /

1 самостоятелен наръчник /№ 25/; **1** самостоятелна тема от наръчник/ № 27/; **1** тема от авторски наръчник с равно участие м/у двамата автори на темата /№ 26/; **1** самостоятелна статия/ №28/; **1** публикация–екипна разработка на методика /авторски проект с равно участие на авторите/, с пореден № 29 и **10** публикации в съавторство с номера от 30 до 40.

Участие в конгреси, конференции, симпозиуми и изнесени научни доклади през последните пет

години : 11

Публикации след образователна и научна степен „Доктор“: 19

От тях :

-Монографии: 4

От тях: 2 с пореден № 6 и №7 в списъка-самостоятелни и 2 с поредни № 8, №9 в съавторство на 50% съгласно разделителен протокол.

6 самостоятелни публикации в научни списания / №10, №11, №15, №16, №19, №20, /и 4 в съавторство/№13, №14, №17 и №18/; 5 научни доклада , от които 3 самостоятелни / №12, №23, №24 / и 2 доклада в съавторство / №21, №22/.

Участие в по договор с Фонд „Научни изследвания“ -1.

Научно-приложни разработки за държавни институции-1

Участие в работни групи за създаване и промяна на нормативни актове и изготвени становища-4

Цитатна справка от ЦМБ-издирени 18 български цитации с приложен списък на цитациите

Справка за преподавателска заетост за периода 2012-2017 –преподавателска натовареност -годишно 210 ч. съгласно справка от ЧВУ-Колеж по туризъм-Благоевград

3.4

ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД, КОИТО НЕ СА ВКЛЮЧЕНИ В КОНКУРСА

Разработеният от д-р. Батуров дисертационен труд [Пореден №1 в списъка] за присъждане на образователна и научна степен „доктор" на тема „Управление на системи за подбор на кандидати за работа в областта на сигурността“. //” е защитен на заседание на Специализиран научен съвет към Институтът за научни изследвания и обучение на докторанти (ИНИОД) към Университета по библиотекознание и информационни технологии (УниБИТ). Негов научен ръководител е проф. д.ик.н Гошо Петков, а рецензенти на труда са били проф. д.т.н. Цветан Семерджиев, полк. доц. Любомир Алексиев д.м.

В дисертационното изследване се открояват **приноси с теоретичен и приложен характер.**

Създаден е първият работещ нормативен документ, утвърден от министъра на отбраната, като работещ инструмент с Наредба (Наредба № Н-5 от 27 юни 2012 г. за условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от

въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества, Държавен вестник, брой: 55, от дата 20.7.2012 г., стр. 69).

Този документ регламентира условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и / или зависимост от наркотични вещества.

Теоретичното значение на настоящото изследване се състои в:

- Направен е обстоен документален анализ на управленските механизми за установяване, контрол и превенция при употреба на алкохол и наркотични вещества от военнослужещи във водещи страни членки на НАТО. Изведена е ясна политическа позиция по проблема, базирана на регламентиращи закони и наредби.
- Получени са емпирични доказателства за влиянието на организационната пропускливост върху ефективността на организациите в сектора за сигурност.

Практическото значение на изследването е свързано с използването на получените резултати в управлението на човешките ресурси, а именно оптимизирането на подбора в следните сфери:

- Извършване на адаптация на кратката психологична методика „Мини-мулт“, която позволява бърз скрининг на кандидати и военнослужещи в Българската армия. Мини-мулт притежава психометрични характеристики, които обезпечават получаването на коректни резултати и позволяват прилагането му за проучване на личностови характеристики при професионален подбор на кандидати за военна служба, летателна дейност, и работа на вода в мирно време и военнослужещи от различни йерархични нива.

- Утвърден инструментариум от началника на ВМА като задължителен елемент от медицинската експертна дейност - Приложение №10 /Методика за клинично психологично изследване за нуждите на психиатричния преглед и авиопсихологично изследване за определяне на психологичната годност за летателна служба в мирно време /към чл. 5 на Наредба Н-2/08.02.2011 г. за военномедицинската експертиза за годност за военна служба във ВС на РБ; Обн. ДВ. бр. 25 от 25.03.2011 г.

- Създадена е надеждна и валидна процедура за вземане, тестване, опаковане, транспортиране и лабораторно изследване на издишан въздух, и проби от урина и/или кръв при изследване за употреба на алкохол и/или злоупотреба с наркотични вещества, която е въведена в задължителния обем медицински изследвания при подбора на кандидати за военна служба и военнослужещи от Българската армия. Нейната максимална сигурност /над 99.5%/ юридически може да послужи за вещественно доказателство при евентуално съдебно оспорване.

- Въведен е работещ управленски механизъм за контрол и превенция на кандидати и военнослужещи, при употреба на алкохол и наркотични вещества, допълващ Медицинските стандарти за определяне годността за военна служба в мирно време (Приложение №1 към чл.2) на Наредба Н-2/08.02.2011 г. за военномедицинската експертиза за годност за военна служба във ВС на РБ; Обн. ДВ. бр. 25 от 25.03.2011 г. В практически аспект, са добавени два нови кода (по МКБ-10 – Z72.1 Употреба на алкохол и Z72.2 Използване на наркотици), свързани с определяне на медицинската годност при кандидатстване за военна служба и при военнослужещи.

- Направен е обстоен фармако-икономически анализ на съотношението „разход-полза“ при въвеждане на модел на лечение на злоупотребяващи и зависими към ПАВ и алкохол преди и след въвеждане на системата за контрол и превенция. Този анализ недвусмислено показва, че е налице икономическа полза и пълна възвращаемост на вложените средства при прилагане на модела.

- Създаден е работещ нормативен документ, утвърден от министъра на отбраната, като работещ

инструмент с Наредба (Наредба № Н-5 от 27 юни 2012 г. за условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества, Държавен вестник, брой: 55, от дата 20.7.2012 г., стр. 69). Този документ регламентира условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества.

НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА СВЪРЗАНИ С НАПРАВЛЕНИЕ „ТУРИЗЪМ“

Научните публикации са насочени в няколко условно разделени от автора тематични направления:

I. Тематично направление: *Организация на здравословни и безопасни условия на труд в туристическата фирма. Модулно обучение по оказване на първа долекарска помощ при трудова злополука и екстремна ситуация на територията на туристическия комплекс.*

Включва:

- същност, изисквания, контрол, процедури, усвояване на практико-приложни умения. модулно обучение по оказване на първа долекарска помощ
- изследователски проучвания за осведомеността на работещите в бранша по въпросите на познаването и спазването на изисквания на Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

[Поредни №6, №10, №19, №20 в списъка]

II. Тематично направление: *Формиране на групови и колективни взаимоотношения в туристическата фирма. Управление на кризи в конфликтна среда, екстремна ситуация и терористичен акт на територията на хотелския комплекс.*

Включва: формиране на практически умения, чрез симулативни игри на организационно, групово и индивидуално ниво, модели на поведение и алгоритъм на дейности при оказване на психологическа помощ на територията на хотелския комплекс.

[Поредни №7, №24 в списъка]

III. Тематично направление: *Управление на системи за подбор на кадри в туризма. Фирмената сигурността.*

Включва:

- Усъвършенстване подбора на кадри в туристическия бранш, чрез въвеждане на конкретен инструментариум.
- Подобряване на сигурност при осъществяване на дейности по осигуряване на безопасни условия на труд в туризма.

[Пореден № 8, №9, №12, №13, №14, №16, №17, №18, в списъка]

IV. Тематично направление: *Развитие на нови направления в организацията на туризма – медицински и космически туризъм. Психологически особености на някои народи посещаващи нашите туристически дестинации.*

Включва :

- Медицински и космически туризъм- същност, стандарти, перспективи.
- Психологически особености на някои народи посещаващи нашите туристически дестинации.

[Пореден №15, № 21, №22, № 23 в списъка]

По тематично направление I.

Монография:

Основния монографически труд, с който д-р Батуров участва в конкурса „Здраве и безопасен труд на работното място в туристическия бранш”, страници: 256, [Пореден №6 в списъка] е посветен на систематизиране на знания свързани с изискванията към условията на труд: медицински, психологически, физиологически технически и правни, които от своя страна ще спомогнат на мениджърите в туристическия бранш правилно да оценяват професионалния риск, своевременно да подобряват условията на труд на работното място и адекватно да реагират при възникване на трудова злополука или професионално заболяване.

Друг важен аспект е свързан с придобиване на първични медицински „долекарски” знания и умения, свързани с правилно реагиране на работещите в сферата на туризма при възникване на трудова злополука, производствени аварии, включително и терористични актове.

Труд е насочен, както към широката аудитория, така и към обучаващите се и работещите в сферата на туризма и цели подобряване на осведомеността по правата и задълженията на заетите в сектора във връзка със спазването на здравословни и безопасни условия на труд, регламентирани в националното и международно законодателство.

Обща характеристика и структура на монографичния труд

Структурата на труд се състои от увод, пет раздела, заключение, библиография и приложения. Обемът на труда е 256 стандартни страници. Обхваща пет раздела с 30 фигури, 9 таблици, 2 приложения и 1 ръководство за практическо приложение.

В първи раздел са разгледани историческите възгледи и общите понятие за здраве и труд и модела от гледна точка на Световната здравна организация, Европейско и националното законодателство за здравословни работни места. Изведени са правата на български граждани при оказване на медицинска помощ в рамките на Европейския съюз/ЕС/, както и задълженията на институциите при оказване на спешна медицинска помощ на пострадали от страни членки на ЕС. В същия раздел е направен обзор на туризма, като стопански отрасъл имащ ключово значение в икономиката на страната, обединяващ много други отрасли, свързани с обслужване на туристи в единен технологичен режим. Авторът поставя акцент върху „здравния и медицински туризъм”, като динамично развиваща се концепция, свързана с туристически пътувания, чиято основна цел е възстановяване, подобряване и укрепване здравето на индивида и достига до извод, че създаване на партньорство между медицинските и туристически организации би улеснило създаване на обща маркетингова стратегия за развитие на здравния туризъм в България.

Разгледани са психологическите, физиологическите и техническите изисквания към здравословните и безопасните условия на труд и видовете мероприятия по осигуряване на защита от трудови злополуки, професионални заболявания и отравяния от гледна точка на организационно-техническите, санитарните и противопожарни дейности. Засягат се и въпроси свързани с „естетиката на производствената среда“, „ергономичните и личните защитни мероприятия“ от гледна точка на подобряване условията на труда. В този контекст автора смята за важно: „да се отчитат изискванията към работниците, които с напредването на технологиите са се променили значително във времето, поставяйки акцента върху вниманието, съобразителността и бързите реакции на хората. Това обаче води до увеличаване на напрежението на централната нервна система и свързаните с това здравословни последици“.

Във **втори раздел**, озаглавен: „Фактори, оказващи влияние върху условията на труд в туристическия сектор“, авторът разглежда термина „*околната среда*“, като „комплекс от естествени и антропогенни фактори и компоненти, които се намират в състояние на взаимна зависимост и влияят върху екологичното равновесие и качеството на живота, здравето на хората, културното и историческото наследство“. Класифицира опасностите на средата върху човека в производствения процес с общоприета класификация на: физични опасности (шум, радиация, вибрации, прегряващ микроклимат, наночастици и др.); химични опасности (разтворители, пестициди, азбест, тютюнев дим); биологични опасности (хепатит, малария, ХИВ, туберкулоза, плесени, липса на чиста вода, санитарни възли); ергономични опасности (значително физическо натоварване, вдигане на товари, неблагоприятна работна поза, репетативни движения); механични опасности (рискове свързани с машини при заваряване, рискове от нараняване, падане от височина, подхлъзване и др.); електрически опасности (високо напрежение, неадекватна изолация и др.); управление на превозни средства (например по време на буря, или недобре поддържани превозни средства). Описани са всеки един от факторите, конкретните механизми по които те оказват вредно въздействие, вида заболяване което причиняват и конкретните защитни средства които трябва да се използват за намаляване и неутрализиране на това влияние. Посочват се различните видове дейности с които могат да бъдат повлияни: елиминиране на използването на токсични химични вещества, или заместването им с други по-малко токсични химикали; инсталиране на вентилационна система за отвеждане на токсичните газове, инсталиране на шумоизолация; безопасни игли и устройства за повдигане на пациентите в областта на здравеопазването; административен контрол включващ обучение на работниците по безопасност на труда, поддръжка на машините и оборудването; въвеждане на свободни от тютюнев дим работни места.

Не по малко важни са и мероприятията свързани с защита на работещия след трудова злополука или заболяване по отношение на физични, химични, механични, биологични и други фактори на работната среда за да се предотврати риска от повторно увреждане.

Друг важен момент в този раздел е свързан с изясняване на въпросите на здравословните и безопасни условия на труд от гледна точка на „Фирмената политика“, като съвкупност от ръководни начала, приети от работодателя за осъществяване на дейността в предприятието. Повдигнати са въпроси свързани с: проблеми в организацията на труда (ниски или високи изисквания на трудовата задача, недостиг на време, липса на възможност за вземане на решения, награди и признание, подкрепа от ръководителя, недостатъчна комуникация, сменна работа и др.); организационна култура (липса на политика за запазване достойнството на всеки работещ, насилие, дискриминация, липса на толерантност към различията, липса на подкрепа за здравословен начин на живот и др.); стил на управление (липса на диалог, консултации, конструктивност); липса на подкрепа за баланса между

работа и личен живот; страх от загуба на работа при сливания, реорганизации или свиване на пазара на труда. По мое мнение те са общовалидни и особено актуални в сегашната сложна международна обстановка включваща проблемни зони в икономически, политически и социален аспект.

В **трети раздел** обстойно са отразени националните и европейски изисквания към здравословни и безопасни условия на труд. Направен е обширен исторически обзор на международните организации, повлияли съществено върху формирането на държавната политика за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд. Авторът разглежда две основни групи международни актове: Универсални международни организации и издадени от тях актове /актовете на: ООН, МОТ/ и Регионални международни организации с ограничен териториален обхват / Актовете на Съветът на Европа и Европейският съюз /.

Осигуряването на здравословни и безопасни условия на труд в Република България са разгледани от гледна точка на задълженията на държавата и държавните институции, органите и длъжностните лица пряко ангажирани с тази дейност в предприятието.

Нормативните актове, които в своята съвкупност образуват правната уредба за здравословни и безопасни условия на труд в текущото българско законодателство са разпределени в няколко основни групи в зависимост от техния предмет на: общи, отраслови и субективни. В отделна точка са изведени новите моменти на държавната политика за осигуряване на ЗБУТ, с акцент върху задълженията на работодателя. Законите и подзаконовите нормативни актове са цитирани с техните последни актуализации. Описани са подробно органите на изпълнителната власт с контролни функции в областта на ЗБУТ, тяхната структура и права, както и конкретните задължения на работодателя и работника по спазване на законовите изисквания в трудовия процес. Посочени са минималните изисквания и етапи при оценка на професионалния риск на база разпоредбите на нормативните актове и новите технически, икономически и социални постижения.

В този раздел в точка четири, озаглавена „Неблагоприятни последици от настъпване на професионалния риск“, авторът изяснява подробно въпросите свързани с трудовата злополука и професионалното заболяване от гледна точка на законодателството, международните медицинските стандарти /МКБ-10 ревизия/ и утвърдените стандарти и етични норми в областта на медицинските науки.

Трудовата злополука е разгледана от гледна точка на Кодекс за социално осигуряване, Наредбата за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и Наредбата за медицинската експертизата. Посочени са конкретните задължения на работодателя и пряко назначените от него длъжностни лица по отношение на : алгоритъма на действия при възникване на трудова злополука; видовете изискуеми документи; институцията която трябва да бъде уведомена и нейните конкретни задължения ; срокове за подаване и обжалване на Решението на ръководителя на териториалното поделение на НОИ, кой и пред кои институции има право да обжалва и т.н. По подобен начин се разглежда професионалното заболяване, като се посочват характерните разлики между трудовата злополука и професионалната болест. Обстойно е описана процедурата за признаване на едно професионално заболяване от гледна точка на трудовото право и системата на обществено осигуряване. Посочен е актуалния списък на основните групи професионални болести по причинен фактор със съответните им характеристики и международно кодиране на ниво синдроми и диагноза, задълженията на практикуващите лекар или лекари по дентална медицина, които констатираат или имат съмнение за наличие на професионална болест, задълженията на работодателя, на териториалното поделение на НОИ, срокове за подаване и обжалване на Решението на ръководителя на териториалното

поделение на НОИ, кой и пред кои институции има право да обжалва и т.н. В тази раздел авторът прави извод, че: „детайлното познаване от страна на мениджърите в предприятието/фирмата на законодателните разпоредения по отношение на професионалните вредности на работната среда и стриктното прилагане на законодателните изисквания за контрол са гаранция за намаляване на броя на работниците при които в бъдеще може да възникне професионално заболяване”.

Четвърти раздел озаглавен : „Характерни опасности и източници на рискове в туристическия бранш. Оказване на първа долекарска медицинска помощ при трудова злополука” е с изцяло практическа насоченост. Описани са характерните опасности и източници на рискове в сектор „Хотелиерство и ресторантьорство”, в който работят най-голям брой хора. Конкретно са посочени източниците на риск в различните подразделения на един хотелски комплекс с неговите основни подразделения : приемни , обслужващи подразделения и служби за поддръжка и снабдяване. Изведени са конкретни видове увреди при трудова злополука специфични за всяко едно подразделение. Разделът завършва с ръководство за практическо приложение за оказване на първа долекарска помощ на пострадали при трудова злополука или екстремна ситуация.

В **пети раздел** авторът е приложил анонимно анкетно проучване, целящо изследване на осведомеността на заетите в туризма и спазването на правилата за безопасност по време на работа. В проучването на случаен принцип са взели участие 437 български граждани, на възраст от 19 до 50 години, заети в сферата на туризма – сервитьори, готвачи, ресторантьори, администратори. Прави впечатление, че 38% от извадката са студенти от различни региони на Р. България – задочници, работещи в сферата на туризма, което от своя страна има практическо значение за подобряване качеството на преподавания материал от страна на преподавателите по темата.

В анкетно проучване ясно са описани- целите, хипотезите, задачите, обекта и методиката на изследването. За статистическа обработка в SPSS версия 19 на получените данни са приложени, следните анализи: - честотен анализ;- дисперсионен анализ;- тест на Ман и Уитни;- корелационен.

В **заключението** на база проведеното емпирично изследване авторът извежда конкретни изводи и препоръки насочени към работещите в сферата на туризма лица и към работодателите им свързани с подобряване на знанията и осведомеността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд .

*Характеристика на научните и научно-приложните приноси в монографичния труд.
Достоверност на материала*

Характеристиката на научните и научно-приложните приноси в тази област при разработването на монографичния труд, като самостоятелен изследователски резултат показва, че авторът притежава обширни теоретични и практически знания и лично участие в изложените от него приноси.

Оценка на научните резултати и приноси на монографичния труд

Въз основа на извършения задълбочен анализ на събраната информация за фактическото състояние на категорията *здраве и безопасен труд на работното място в туристическия бранш* и достигнатото равнище на научно познание, авторът е предефинирал, а в преобладаващата част от случаите и разширил съществуващото знание в тази област, което представлява принос в науката. Конкретизиран този принос е както следва:

1. Изведени са обобщения, имащи теоретично и методологическо значение за подобряване организацията на здравословните и безопасни условия на труд от страна на работодателите в туристическия бранш и държавата;
2. Представени са варианти и възможности за усъвършенстване на съществуващите

теоретични твърдения в тази област и нейното повишаване, което допринася за тяхната ефективна и ефикасна приложимост;

3. Анализирани са задълбочено конкретни фактори, оказващи влияние върху условията на труд в туристическия сектор. Подробно са посочени механизмите на действие на тези фактори, видът увреда които те причиняват върху човешкото здраве, дейности с които могат да бъдат повлияни и начините за тяхното елиминиране;
4. Направен е задълбочен обзор на новите направления в туристическата дейност, свързани със здравния и медицински туризъм. Анализирани са възможностите и перспективите за развитие на здравния туризъм и осъществяване на партньорство между медицинския и туристически сектор, като предпоставка за създаване на единна стратегия за здравен туризъм в България в близкото бъдеще.
5. Последните два раздела са изцяло с практическа насоченост. Предложено е ръководство за формиране на практически умения на работещите в туризма при трудова злополука и екстремна ситуация с ясен и общодостъпен медицински алгоритъм за оказване на първа долекарска помощ. Проучени са нагласите на работещите в сферата на туризма към безопасните и здравословни условия на труд в туристическия брани-437 изследвани лица.
6. В заключението на база проведеното емпирично изследване авторът извежда конкретни изводи и препоръки насочени към работещите в сферата на туризма лица и към работодателите им свързани с подобряване на знанията и осведомеността по осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

Практико-приложните приноси от извършеното изследване в монографичния труд се свеждат до доказване с нови и с известни средства на съществени актуални страни на конкретен съвременен научен проблем, концепция или теория.

В процеса на разработване на монографичния труд, авторът коректно е използвали 72 източника на кирилица, 19 източника от периодика на латиница и 18 официални интернет адреса.

Публикации в научни списания:

[Пореден №10 в списъка] Батуров, Д. „Оценка на изпълнението и мотивацията на персонала в семейния хотел””, страници: 7, сп. „Икономически и социални алтернативи”, 2016,бр.4 ISSN-1314 – 6556

(Baturov, D., „ Performance assessment and staff motivation in family hotels”, *Economic Alternatives Journal*, 2016, 3, ISSN (print): 1312-7462)

Резюме: Изграждането и функционирането на дадена организация изисква разработването на адекватни инструменти и механизми за интегриране, регулиране и ръководене на индивидуалното участие в решаването на общите задачи и проблем. В този контекст настоящето изследване е насочено към изучаване на мотивацията и оценка на трудовата дейност на персонала в семейните хотели. Целта ни е провокирана от необходимостта от прецизиране на различните фактори за мотивация, които се явяват общи и/или специфични за служителите във всяка една организация.

Целта на проучването е изследване на мотивацията и оценка на изпълнението на персонала в семейни хотели в България. Задачите са свързани с изследване на: разликата между мотивацията и съгласието с подходите за УЧР при служителите в зависимост от демографски характеристики и според трудовия стаж в конкретната организация; взаимозависимостта мотивацията на персонала и подходите за управление на човешките ресурси в хотелите; взаимозависимостта мотивацията на персонала. Обект на изследването са 43 лица, работещи в семейни хотели в България, мъже и жени, на

възраст от 25 до 42 год.

Използвани са 1) "Оценка на изпълнението" по А. Рахим (Крумов, Илиева, 1997) и 2) въпросник за мотивация за труд, който съдържа 29 твърдения.

Направени са следните изводи и заключения. "Въпросът с оптимизирането на изпълнението на служителите е на дневен ред във всяка една организация, ориентирана към повишаване на ефективността си и към генериране на все по-големи приходи. И въпреки, че теориите за мотивацията за труд разглеждат всички възможни аспекти на проблема, голяма част от тях, дори и най-популярните, не успяват да дадат ясен отговор за степента, в която мотивацията за работа допринася за високото изпълнение на работата от страна на персонала. Когато обаче това се отнася до системата на стимулиране в организацията и нейното влияние върху индивидуалната мотивация и изпълнение, проблемът се усложнява поради факта, че е трудно да се установи ефектът от стимулирането върху динамиката на мотивацията, както е трудно и да се изключи влиянието на други фактори".

Приноси: проучена е мотивацията и трудовата дейност на персонала в категорията -семејните хотели чрез специфичен инструментариум.

[Пореден №19 в списъка] Батуров, Д. „ Здраве, сигурност и безопасен труд на работното място в туристическия бранш. Изследване на осведомеността”, Пирински книжовни листи, „Колеж по туризъм” – гр. Благоевград, 2014 г, бр.5., стр. 49-54, ISSN:1312-6911

Резюме: Безопасността и сигурността са критичен фактор за конкурентоспособността на индустрията на туризма и пътуването във всяка една страна. Те са сред 14-те аспекта, които съставят индекса на конкурентоспособност. Проблемите, свързани със здравето, сигурността и безопасността в туризма, придобиват все по-голямо значение поради факта, че в сферата на туризма са заети все по-голям брой хора, сменящи непрестанно местоположението си и се увеличава броя на туристите в световен мащаб . Настоящото изследване цели да установи осведомеността на заетите в туризма лица по отношение на мерките за безопасни и здравословни условия на труд, както и спазването на правилата за безопасност по време на работа в България.

В писменото анкетно проучване са изследвани 336 български граждани. Анкетата съдържа 16 айтема отнасяща се до познаването на закона за безопасни и здравословни условия на труд, както и спазването на тези норми при конкретното работно място на анкетирания. В анкетата лицето попълва и специална част, засягаща демографски характеристики.

От направеното проучване са изведени следните резултата: «конфликтите на работното място са често явление в сферата на туризма, което означава, че е необходимо работодателите да бъдат обучени в законите на конфликтологията, както и да обръщат повече внимание на тренингите за управление на конфликти при служителите си. Мобингът на работното място би могъл да бъде избегнат, като се подобри комуникацията между служителите и се създаде система за по-ефективна обратна връзка. Очевидно е необходимо и въвеждането на квалификационни курсове, свързани с безопасността на труда в туризма, както и поведението на заетите в туризма при терористичен акт. Задължително е и актуализирането на лекционния материал в учебните заведения».

Приноси: изследователско анкетно проучване на 336 лица работещи и обучаващи се в сферата на туризма насочено към осведомеността на работещите по спазване на ЗЗБУТ и извеждане на дефицити в обучението .

[Пореден №20 в списъка] Батуров, Д. „ Изследване на удовлетвореността от труда при лица, работещи в сферата на туризма”, Пирински книжовни листи, „Колеж по туризъм” – гр. Благоевград, 2013 г., стр. 140-146, ISSN:1312-6911

Резюме: Различни научни данни сочат, че удовлетвореността от труда е свързана с успешната изява в работата. Целта на изследването е да проучи взаимоотношенията между някои социодемографски характеристики и тази трудова нагласа. Инструментариумът на изследването включва адаптиран въпросник за удовлетвореност от труда. Резултатите показват възрастови и полови значими различия в динамиката на удовлетвореността от труда при лица работещи в туристическия бранш. Дискутира се необходимостта от оптимизиране на работата в туристическия бранш.

Удоволетвореността от труда е позитивно свързано със социално-психичния климат, спазването на дисциплината и желанието за оставане в организацията. Освен това, удовлетвореността от труда според автора е свързана с удовлетвореността от живота като цяло и с перцепциите за психично благополучие.

Целта на изследването е да се проучат измерения на удовлетвореността от труда у лица, работещи в сферата на туристическото обслужване-хотели и ресторанти. Изследвани са 177 лица.

При изследването е използвана самооценъчна тестова методика - Въпросник за удовлетвореност от труда¹⁰, в адаптиран вариант. Въпросникът е 34-айтемен и съдържа девет дименсии за оценка на удовлетвореността към различни аспекти на трудовата дейност (заплащане, непосредствен началник, служебно развитие, съразмерни награди, колеги, работни задачи, общуване, социални облаги и условия на работа). Методиката принципно е приложима за всички типове обществени организации.

Заклучение.

Резултатите от изследването показват необходимостта от по-задълбочено изучаване на половата обусловеност на удовлетвореността от труда и нейната зависимост от такива параметри, като взаимоотношения с началника, допълнителни възнаграждения, оптимизиране на условията на труд и комуникиране с колегите. От друга страна, удовлетвореността от труда вероятно се повлиява от отдалечеността от семейството и от перцепциите за повишен риск при изпълнение на работните задачи. Допълнителни изследвания в тази насока, биха могли да очертаят по-пълно удовлетвореността като социално-психологичен феномен в условията на постоянна конкуренция и повишаващите се изисквания към туристическото обслужване.

Приноси: изследователско проучване на 177 лица работещи и обучаващи се в сферата на туризма, целящо определяне измеренията на удовлетвореността от труда у лица, работещи в сферата на туристическото обслужване. Използвания инструментариум е приложим за обратна връзка при менажирание на трудовите стимули.

По тематично направление II.

Монография

„Как да реагираме при конфликт и екстремна ситуация”/ Практически наръчник за оказване на психологическа подкрепа в конфликтна среда и екстремна ситуация в сектор хотелиерство и ресторантьорство, озаглавен/ [Пореден №7 в списъка]. Наръчника е адаптиран спрямо залегналите в закона за противодействие на тероризма мерки за противодействие при терористичен акт и екстремни ситуации и е съобразен с добрите практики на страните от ЕС по въпросите свързани с терористични заплахи и екстремни ситуации. Той е авторски проект, изготвен за нуждите на една сравнително ново направление “Психология на пътуващите при кризисни ситуации, природни бедствия и тероризъм”, дисциплина която д-р Батуров преподава от 2009 г.

Предназначен е за студенти, обучаващи се в сферата на туризма и работещите в бранша. Една от целите които авторът си е поставил е да онагледят процесите на формиране на групата, на индивида в нея, механизмите на ефективно взаимодействие, както и тяхното влияние върху груповата сплотеност и колективен морал на подразделенията в хотелския комплекс. Чрез използване на теоретични познания и решаване на практически казуси, под формата на симулативни игри, се цели формирането у обучаемите на ефективни лидерски умения и нагласи, и овладяване на практически подходи за управление на екипно сътрудничество и групова сплотеност при решаване на конфликти и реагиране в екстремна ситуация. Друга основна цел е да запознае обучаемите с масовото поведение при кризисни ситуации и различните психични състояния, в които всеки намиращ се в екстремна ситуация може да изпадне, както и какви са правилните подходи при оказване на психологична помощ в конкретна ситуация от страна на персонала на хотела. Изведени са алгоритмите на оказване на психологична помощ и подкрепа, под формата на преки послания, при всяко едно психично отклонение в екстремна среда.

Темите от № 10 до №14 разглеждат актуални въпроси от глобално значение, свързани със зачестилите в световен мащаб терористични актове. Автор разглежда и разграничава понятията „екстремизъм“- като идеологическа основа и „терористичен акт“- като конкретен инструмент за

постигане на конкретни цели от страна на терористичните организации. Представени са моделите на поведение по време на екстремна ситуация, комуникация по време на пленничество и възможните психогенните реакции, в които изпадат попадналите в плен. Изведени са общовалидни правила на поведение в случай на попадане в плен и алгоритъм при водене на преговори с терористите.

В тема №15 авторът акцентира върху подходите за справяне с кризата и индивидуалната и груповата работа за емоционално стабилизиране, като елемент от цялостната антикиризитна работа при критични инциденти. Според него дебрифинг по моделът на Мичъл, е един от възможните, приложими, варианти за отреагиране на психичните последствията от екстремна ситуация, на територията на хокелския комплекс. В тази тема авторът извежда и конкретен алгоритъм от действия, насочени пряко към представителите на хотела, отговарящи пряко за справяне с кризисната ситуация и емоционално стабилизиране на потърпевшите.

Наръчникът се състои от шестнадесет основни теми, предназначени за часовете по направление "Психология на пътуващите и работещите в сферата на туризма при кризисни ситуации, природни бедствия и тероризъм". Всяка тема се състои от обзор, включващ различните теоретични направления, алгоритъм на формиране на понятия и практически правила за решаване на конкретен казус. В последна тема са изведени и онагледени всички теми чрез симулационни игри, позволяващи да се наблюдават, отработят и заучат основните елементи на индивидуално и групово поведение, ефективни лидерски поведенчески модели, групова сплотеност при решаване на конфликти и реагиране в екстремна ситуация.

Въз основа на извършения задълбочен анализ на събраната информация са изпълнени основните цели, ориентири за наблюдение и основните пунктове за анализ, предложени към всяка тема.

Оценка на научните резултати и приноси

1. *Разработена е учебно помагало на нова учебна дисциплина, имаща теоретично, методологическо и практическо значение за формиране на специфични умения за работа у обучаемите на ефективни лидерски умения и нагласи, и овладяване на практически подходи за управление на екипно сътрудничество и групов сплотеност при решаване на конфликти и реагиране в екстремна ситуация.;*
2. *Анализирани са задълбочено конкретни фактори и процеси, на формиране на групата, на индивида в нея, механизмите на ефективно взаимодействие, както и тяхното влияние върху груповата сплотеност и колективен морал на подразделенията в хотелския комплекс. Подробно е посочен, алгоритъмът на работа на индивидуално, групово и организационно ниво, при конкретно възникнало екстремно събитие на територията на хотелския комплекс;*
3. *Лекционния материал е онагледен с практически казуси, под формата на симулативни игри, което е нов иновативен подход при формиране на знания у обучаемите.*
4. *Наръчника е адаптиран спрямо зaleгналите в закона за противодействие на тероризма мерки за противодействие при терористичен акт и екстремни ситуации и е съобразен с добрите практики на страните от ЕС по въпросите свързани с терористични заплахи и екстремни ситуации.*

Практико-приложните приноси на научния труд-студия се свеждат до доказване с нови и с известни средства на съществени актуални страни на конкретен съвременен научен проблем, концепция или теория.

Използвани са повече от 150 източника на информация, които са изведени конкретните източници след всяка тема. Наръчникът е изцяло с практическа насоченост и е изпълнил задачата да формира понятийен апарат и на тази основа да разкрие зависимостта между теорията и практиката при подпомагане обучаемите да придобият трайни знания и умения.

Научен доклад:

[Пореден №24 в списъка] Батуров, Д. „Психични нарушения при екстремни ситуации. Техника на психологична помощ в хотелския комплекс”.

Статията е представена на кръгла маса на тема „ Общинска сигурност-предизвикателство на времето“ Организатори: Националната асоциация „Спасител“, катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС, община Долна Митрополия, БАН, Асоциацията за информация и управление на сигурността. УНСС, 13.12.2016 и отразява конкретни психични нарушения на масовото поведение при екстремна ситуация и техники на психологична помощ в екстремна среда на територията на хотелския комплекс. Тя е изцяло с практическа насоченост .

По тематично направление III.

Монографии:

Монографията „Тревожност и самота при лица с алкохолна зависимост ”[Пореден №8 в списъка] е научно изследване на самотата, тревожността и алкохолна зависимост и откриването на взаимодействие между нивото тревожност и усещането за самота при лицата страдащи от алкохолна зависимост .

Значимостта на изследвания проблем- в помощ на психиатъра, психолога при изграждането на адекватна стратегия за психологичното консултиране, психотерапия, медикаментозно лечение.

Не по малко важно е и значението на тези състояния при преценка професионалните и личностни качества в процеса на подбиране на кандидати за работа, както и в отделните фазите на кариерното развитие на личността в трудовия процес.

Предложената монография се явява задълбочено тематично продължение на предходен монографичен труд / **Измерения на самотата. Психометричен анализ на Скалата за самота UCLA (версия 3)** издаден от същите автори през 2015 г, както и други тяхни публикации в български и международни специализирани научни издания по подобни актуални въпроси.

Обща характеристика и структура на монографичния труд

Структурата на рецензирания труд се състои от увод, четири глави, заключение, библиография и приложения. Обемът на труда е 196 стандартни страници. Обхваща четири глави с 6 фигури , 13 таблици и 3 приложения.

В **първите три глави** са разгледани историческите възгледи, същността и произхода на тревожността, самотата и алкохолната болест. Изложени са основополагащите трактовки на З. Фройд, Астапов В., Lazarus R., Selye, Прихожан А., Spealberger , Freud Z., Мартене Р., Х. Айзенк , Х. Хекхаузен , Маслоу, Д . Ръсел, О . Кузнецови, В. Фойерлайн, Bowman и Jellinek и много други, свързани с разбирането на понятията: "тревожност", „самота" и "алкохолна болест". Направен е анализ на взаимовръзката между тях. Изведени са основните механизмите за справяне. Авторите допускат и хипотезата, че "тревожност", „самота" и "алкохолна болест" има пряко отношение към професионалната пригодност в етапите на подбора и кариерното оценяване. Дефинирани са различни процедури и техники /скрининг: диагностика: експертна оценка; прогноза /, необходими за определяне на качествата и психичните ресурси за справяне с изискванията при кандидатстване за работа и в етапите на кариерно развитие на работещите. В тази връзка авторите считат, че оценяването на кандидатите чрез избрани подходящи техники за подбор, осигурява допълнителна информация, въз

основа на която може с висока степен на точност да се предскаже бъдещото трудово поведение и представяне на кандидатите.

В четвърта глава, озаглавена: „Емпирично изследване на тревожност и самота при лица с алкохолна болест” ясно са описани- целите, хипотезите, задачите, обекта и методиката на изследването, включваща: Самооценъчна скала на W. Zung (ASI - Anxiety Status Inventory, 1976) за измерване на нивото на тревожността; Въпросник за оценка на равнището на изпитвани безпокойства за собствената сигурност (Радославова М., Величков А., 2005, стр. 64); Скала за самота - The University of California Los Angeles Loneliness Scale (UCLA Loneliness Scale, Version 3)(Russell, 1996) // кратка версия (Ганева З., 2012, стр. 265)//.

Внимание заслужава и използването на иновативния Апаратен метод БиОН-01 създаден от учени от БАН съвместно с ВМА за определяне на оперативния капацитет (оперативна надеждност) за справяне при обременяване в комплексна екстремна ситуация

За статистическа обработка в SPSS версия 19 на получените данни са приложени, следните анализи: - честотен анализ;- дисперсионен анализ;- тест на Ман и Уитни;- корелационен.

В заключението авторите са доказали набелязаните от тях тези, а именно: *че е налице взаимодействие между отделните детерминанти на посочените характеристики и определянето на нивото тревожност и усещането за самота при лицата страдащи от алкохолна зависимост.* Доказана е взаимозависимост между тревожността и професионалната пригодност, при лица, които системно злоупотребяват с алкохол. Твърденията им са, че са защитили издигнатата тези и практическите резултати, могат да бъдат от полза за целите на психологичното консултиране и комплексното психотерапевтично повлияване на лица с алкохолна зависимост. Те смятат, че използваният психологичен инструментариум, може да бъде в помощ на мениджърите в организационно-управленския процес, при подбор на кадри и въвеждане на процедури за контролиране на проблемни зони в организацията.

Характеристика на научните и научно-приложните приноси в монографичния труд.

Характеристиката на научните и научно-приложните приноси в тази област при разработването на монографичния труд, като самостоятелен изследователски резултат показва, че авторите притежават обширни теоретични и практически знания и лично участие в изложените от тях приноси. Цитирани са професионално ползвани от тях автори трудове по разработените въпроси.

Оценка на научните резултати и приноси на монографичния труд :

1. *Наличие на двупосочна взаимовръзката между: самотата, тревожността и алкохолната зависимост . Всяко едно от трите явления взаимодейства с другите две.*
2. *Получените резултати от настоящето изследване са валидни и достатъчно надежни, поради което могат да бъдат от полза за целите на психологичното консултиране и комплексното психотерапевтично повлияване на лица с алкохолна зависимост.*
3. *Използваният психологичен инструментариум, може да бъде в помощ на мениджърите в организационно-управленския процес, при подбор на кадри и въвеждане на процедури за контролиране на проблемни зони в организацията.*

Практико-приложните приноси от извършеното изследване в монографичния труд се свеждат до доказване с нови и с известни средства на съществени актуални страни на конкретен съвременен научен проблем, концепция или теория.

Литературна осведоменост и компетентност на авторите

В процеса на разработване на монографичния труд, авторите коректно са използвали 69 източника на кирилица, 22 източника от периодика на латиница.

Пожелателно е авторът да използва още повече произведенията на утвърдени автори, творящи и публикуващи в тази област.

Монографията [Пореден №9 в списъка] „Измерения на самотата. Психометричен анализ на Скалата за самота UCLA (версия 3)” [Пореден № в списъка] представлява интересен обзор от страна на авторите върху възгледите за самотата, както и на опитите за дефиниране на самотата, поради факта, че самотата е един от най-големите проблеми на съвременното общество. Обоснована е актуалността на темата. Разгледани са подходите към изследване на самотата, методиките предназначени за измерването и. Изведени са конкретни препоръки за справяне със самотата, които от психологична гледна точка представляват обобщение на теоретичните подходи и натрупания клиничен и практически опит при справяне със самотата. Изведени са психометричните характеристики на един от най-използваните самооценъчни въпросници за изследване на самотата- скала за самота (версия 3) UCLA на D. Russel. Направените изводи и препоръки биха могли да бъдат от полза за бъдещи проучвания в България, а също така за студенти и практикуващи в областта на психологичните и управленски науки при подбор на кадри.

Публикации в научни списания:

[Пореден №13 в списъка] Батуров, Д., Русева, Б. „Адаптация на методика за оценка на личностови характеристики при подбор на кадри в системата на фирмената сигурност” – „Пирински книжовни листи, „Колеж по туризъм” – гр. Благоевград.

Резюме: Успешното лидерство, като предпоставка за качествено управлението на конкретни дейности в областта на сигурността, изисква идентифицирането на специфични личностови качества. В настоящото изследване е представена частична адаптация на въпросника Минимулт-71, кратък вариант на популярния Минесотски многопрофилен личностов въпросник (Minnesota Multiphasic Personality Inventory-ММРІ) за разпознаване на лидерски качества в сферата на сигурността при подбор на кандидати за специфични лидерски позиции (ръководители/началници на структури и служби в държавни учреждения; фирмени структури за сигурност; ръководен състав на фирми занимаващи се с охранителна дейност).

В условията на пазарна икономика у нас все по-голямо значение придобиват проблемите, свързани с оцеляването и просперитета на туристическата фирма. Службата за сигурност на едно туристическо предприятие има за основна цел да защитава фирмената сигурност, като използва своите специфични средства, методи и способности за превенция, разкриване, неутрализиране и подпомагане пресичането на дейността на онези вътрешни и външни сили, които извършват посегателства срещу бизнес организацията. Правилния подбор на „успешните лидери“ в тази система е от изключително важно значение за ефективното функциониране на фирмата.

Изследвани са случайна извадка от 151 мъже и жени, кандидати за военна служба работещи в сферата на фирмената сигурност.

Изведени са изводи за конкретен инструментариум-въпросникът Мини-мулт-71 притежаваш психометрични характеристики, които обезпечават получаването на коректни резултати и позволяват прилагането му за проучване на личностови характеристики при подбор на кандидати за специфични лидерски позиции в сферата на сигурността в държавния и частния сектор.

Оценка на научните резултати и приноси

Апробирана е частична адаптация на въпросника Минимумт-71, кратък вариант на популярния Минесотски многопрофилен личностов въпросник (Minnesota Multiphasic Personality Inventory-ММРІ) за разпознаване на лидерски качества в сферата на сигурността при подбор на кандидати за специфични лидерски позиции в сферата на туризма).

[Пореден №17 в списъка] Блага Русева, Димитър Батуров, Стоян Танев, Румен Русев, Пламен Трендафилов, Христо Христов. **Диагностика и превенция на кандидати и ловци в условия на екстрем и за предотвратяване на инциденти с оръжие. Използване на научно- изследователски комплекс „бион-1”.** Български Ловно Рибарски Съюз, Предизвикателства, София, 2015г., стр. 73-81, ISSN:978-954-380-362-0

Резюме: Статията представя първият опит за диагностика и превенция на кандидати и ловци в условия на екстрем и за преодоляване на инциденти с ловно оръжие в страната. Научните и практични усилия са инициирани от ръководството на български ловно рибарски съюз (БЛРС) и целят създаването на научно приложна система с цел намаляване на инцидентите с оръжие. Създаден е първият прототип на компютърно базирана експериментално приложна система, която може да се използва за изследване ситуативната бдителност и поведение на ловци, намиращи се в комплексна среда с екстремни фактори на въздействие. Ве-ON-1 представлява съвременна система за оценка на личностовите и когнитивните характеристики на хората, в частност ловците. Резултатите от тестовете се сравняват и анализират съвместно с редица физиологични показатели, които се използват като индикатори за психофизиологическия статус на изследвания субект.

Изследователския комплекс „Би Он-1“ е удобен и перспективен метод за изследване на индивидуалния оперативен капацитет в комплексна и екстремна среда. Основното предимство на този метод е фактът, че той представлява съвременна компютъризирана система даваща възможност за събиране на огромна база данни, което от своя страна позволява разглеждането индивидуалния и групов капацитет на човек в динамика. Той е предназначен за оценка на : ситуативна бдителност/осъзнатост вземане на решение; умение за справяне с недостатъци и противоречива информация; адаптивност към промените в средата; възможност за за извършване на симултанно протичащи дейности; справяне със стреса; следене на соматичните показатели в реално време /кожно-галванична реакция, температура, кръвно налягане/. Изследвани са 64 лица.

Проблемът за разпознаването на стреса още при кандидати и ловци е от съществено значение за предотвратяване на инциденти с оръжие особено в условия на екстрем . Често високите нива на стреса и интензивно действащите стресори се оказват характерни при професиите на военнослужещите, полицаите или служителите на институциите за оказване на помощ при масови бедствия и аварии. В този контекст силата на стресора може да бъде определяна само чрез субективните и обективните отговори на индивида, защото всеки индивид се различава по реактивността си към стресови условия. Именно поради тази причина е важно адекватно да се изследва стресоустойчивостта както при кандидатите за работа в специфични и екстремални условия на труд така и на хората боравещи с ловно огнестрелно оръжие.

Резултатите от изследването показват, че хората с екстремни професии и такива с хуманна насоченост имат различен индивидуален оперативен капацитет. Това от своя страна насочва към търсене на специфични фактори определящи тези различия.

Оценка на научните резултати и приноси

Създаден е първият прототип на компютърно базирана експериментално приложна система, която може да се използва за изследване ситуативната бдителност и поведение на ловци, намиращи се в комплексна среда с екстремни фактори на въздействие с приложение в ловния туризъм.

[Пореден №18 в списъка] Stoyan Tanev1 , Plamen Trendafilov1, Hristo Hristov1, Svetlin Doshev 2, Bлага Rousseva2, Dimitar Baturov2, **Scientific Research Complex "Beon-1. Performance Indicator of the Operators in Extreme Conditions.** Journal of Earth Science and Engineering (USA), Volume 4, Number

11, November 2014(serial number 38), pp. 675-683, ISSN 2159-581X /1 Institute of Space Research and Technology; 2 Military Medical Academy (MMA) – Sofia// .

Abstract: Complexity of the systems in everyday life of modern man continuously increases, as the monitoring and the management are concentrated on and depended on the reactions of one operator or a group of operators. Sometimes because of human errors in extreme situations, it increases the potential risk for life of large groups of people and of the operators. This requires continuous improvement of the systems for psycho-physiological assessment by developing the new efficient methods involving known and new indicators of psycho-physiological state of the individual. The complex BeOn-1 is a new computer-based experimental and applied system for examination of situational vigilance and behavior of aviation specialists-pilots, navigators, operators of unmanned aerial vehicles in a complex operating environment with extreme impact factors. In the up-to-date systems for evaluating the operators, the test results are compared and analyzed together with a number of physiological parameters that are used as indicators of psycho-physiological status of the investigated subjects. In the "BeOn-1" they are indicators about the efficiency of individual stress coping strategy. BeOn-1 allows us to study the individual skills of perception and the ability to act under extreme conditions of the operational environment and is a comfortable working methodology for daily needs in the selection, periodic monitoring of the operational staff and support to flight safety.

Оценка на научните резултати и приноси

Апаратен метод БиОН-01 е създаден от учени от БАН съвместно с ВМА за определяне на оперативния капацитет (оперативна надеждност) за справяне при обременяване в комплексна екстремна ситуация, по програма на NASA. Апаратния метод, към момента се използва от авторите за тренинг-обучение на летателен състав на ВВС на Р. България.

Статията е публикувана през 2014 г в едно от най-авторитетните в света списания за технически постижения и иновации.

[Пореден №12 в списъка] Батуров, Д, „Фундаменталност и многоаспектност на понятието “сигурност”. Анализ на теоретичните направления в сферата на сигурността.”. Български Ловно Рибарски Съюз, „Предизвикателства”, София, 2015г., ISSN:978-954-380-362-0

Резюме: Стремехът да се постигне интегрална сигурност не трябва да се разбира като търсене на максимална/абсолютна сигурност. Система с абсолютна/тотална сигурност не съществува и не е необходимо да се поставя такава неизпълнима и ненужна задача. Една такава хипотетична система би довела до фактическо блокиране на механизмите на пазарната икономика, а в частност дейността на всяка една фирмата, не само срещу агресията на конкуренцията и престъпния свят, но и спрямо клиентите. В този смисъл всеки стремеж към абсолютна сигурност би довел единствено до тотална несигурност.

Следователно, системата за сигурност е ефективна когато е в динамично равновесие. Тя е едно оптимизиране на вътрешните ресурси и управление с цел елиминиране на глобалния риск.

В статията авторът си задава въпроси, свързани със същността на понятието „сигурност” в съвременните реалности и причините, поради които хората толкова много се нуждаят от нея. Направен е обстоен теоретичен обзор обхващаш различни схващания и концепции изясняващи проблематиката на сигурността както към нивото на индивидуалната и хуманитарната сигурност, така и към нивото на международната и глобалната сигурност.

Направено е заключение, че съвременният теоретичен дебат в тази област поставя известни трудности при конкретно концептуализиране на сигурността и избор на подходяща дефиниция, която точно да характеризира понятието в съвременните му измерения и по-скоро да изключва, отколкото да включва твърде много аспекти. Въпреки това, новите академични изследвания в тази област създават предпоставки за развитие на нови политики и научни направления, като представят значимите хуманитарни аспекти на сигурността, които до тогава са пренебрегвани.

Оценка на научните резултати и приноси

Теоретичен анализ на направления в сферата на сигурността

[Пореден №14 в списъка] Батуров, Д. „Използване на митотворчество при изграждане имидж на лидер” – „Пирински книжовни листи, „Колеж по туризъм” – гр. Благоевград

Резюме

Лидерството е социален феномен, известен на човечеството от най-древни времена, но неговата значимост в съвременните обществени отношения налага все по-детайлно му изучаване. От друга страна, в съзнанието на съвременния човек все повече се закрепва представата за имиджа, като за определена ценност, от наличието на която зависи успеха в дейността и в живота на човека и на лидера. Това поражда съответна потребност, оформяща социалната поръчка, отговор на която става разширяващият се спектър от предложения, включително консултиране в областта на имиджа, предоставяне на разнообразни услуги по формиране на имидж (имиджмейкинг), продажба на продукти, позиционирани в качеството на средства за създаване на имидж.

Една интересна теоретична разработка изясняваща въпросите свързани с митотворчеството при изграждане имиджа на лидер. Направен е обзор на основни теоретични постановки. Изведени са следните изводи: 1.) От разгледаните възгледи, стигаме до заключението, че лидерите се изграждат, а не се раждат такива. Един лидер може да притежава харизматичност, но и харизматичността е процес на изграждане, в следствие на упорит труд, ясно поставени цели и непрекъснато надграждане на знанията; 2.) Успешността на лидера зависи от съответствието му с образа спрямо когнитивния прототип на лидера, който по принцип съществува в картината за света у последователите му. Това обаче не значи, че лидерът винаги е длъжен да се настройва спрямо представите на последователите си. Често по-рационално е да се реструктурират самите представи на последователите, формирайки в тях необходимия образ на ефективния лидер, съответстващ на конкретната ситуация.

В този контекст, имиджът е изкуствено създаден образ, продукт на манипулацията - такъв, какъвто иска да го вижда аудиторията, публиката, а не какъвто той е в действителност; 3.) Сблъсъкът с митологията винаги е съществувал в историческото развитие и ще продължи да съществува. Националната митология обаче, изисква задължително да се отчитат едни или други характеристики, имащи собствена символика в рамките на дадена култура.

Оценка на научните резултати и приноси

На база на направения теоретичен обзор автора приема, че: „ митът, митоподобните структури и митотворчеството ще останат и за в бъдеще значими и дълбоки моменти на духа, не по-малко значими от познанието, от науката. Това може да създаде възможност, разбира се, не за възраждане на първобитната митология, а за поредната историческа вълна на разцвет на не интерпретирани образни митоподобни образования (фолклорни и други)“.

[Пореден №16 в списъка] Батуров, Д. „Ролята на социалните мрежи във формиране на общественото мнение”, 2015 г. Пирински книжовни листи, „Колеж по туризъм” – гр. Благоевград, 2015 г, бр.5., стр. 49-54, ISSN:1312-6911

Резюме: Съвременният икономически пейзаж се оформя от две мощни сили - технологията и глобализацията. Дигиталните медии постоянно изискват от нас конкретни знания, умения и нагласи, за да живеем пълноценно в мрежовата цивилизация и спокойно да приемаме нейните предизвикателства.

Професионално подготвената и реализирана медийна политика е неразделна част от PR-програмата и съществена предпоставка за достигане на търсената ефективност. Интуитивният подход

към медиите, стремежът на всяка цена да се попадне в медийното пространство, без това да е част от цялостна PR-стратегия, по-скоро вреди на организацията, отколкото да и помага в изграждането на полезни и за нея, и за публиката отношения.

Основната цел на изследването е свързано с изследване ролята и онлайн предизвикателствата пред PR технологията в съвременната реалност и идентифицирането на бъдещите перспективи пред PR технологията.

Обект на изследване са Social Media Sites, блогове, YouTube, мобилни приложения, SEO а предмет на изследване са формите им на приложение.

За постигане целта на изследването са дефинирани следните основни задачи: 1. Представяне и сравняване на Social media sites, блогове, YouTube, мобилни приложения, SEO.; 2. Анализ на PR технологията и нейните перспективи в социалната мрежа; 3. Сравнителен анализ на старите и новите правила в маркетинга и в PR.

Направен е я документален анализ на социалните мрежи в интернет и социалните медии, и особено ролята им за взимането на решения в различни области.

Въз основа на направеното проучване, изследващо мястото и ролята на социалните медии в съвременните бизнес комуникации автора прави следните изводи и препоръки:

- С появата на новите медии се разширяват възможностите на бизнеса да комуникира ефективно. Повишава се броя на компаниите използващи социалните медии за постигането на маркетинговите си цели. Благодарение на тях се променят, както външните, така и вътрешните комуникации в компанията. Компаниите трябва да променят своята комуникационна политика бързо и често, в зависимост от промените в социалните медии. Лоялната аудитория може да се превърне в посланик на идеите на компанията, да дава съвети, да подпомага подобряването на нейните продукти и услуги.

- Потребителите в онлайн пространството дават реални оценки и коментари за опита си с дадена компания и нейните продукти. С помощта на социалните медии некачествените продукти стават още по-видими, разпространяват се факти за тях, което предполага и мигновена реакция.

- Бизнесът няма възможност да контролира диалога, но бизнесът може да изгради своя собствена рамка на поведение и да я контролира, следвайки комуникационната си политика в медийното пространство.

- Социалните медии създават нов свят на рискове, свързани с неприкосновеността на личния живот, сигурността, интелектуалната собственост и др.;

Всеки бизнес е успешен, когато е гъвкав и непрекъснато се приспособява към променящата се среда. В основата е изкуството да се работи с информация: да се анализира, осмисля и употребява, съобразно с конкретни цели.

Оценка на научните резултати и приноси

Направена е оценка на ролята на социалните мрежи във формиране на общественото мнение. Според автора: „... чрез комуникацията в реално време и свободата на информацията, социалните медии формират паралелна конкурентна власт и среда на социално влияние, тъй като съобщават всичко това, което хората искат да знаят и разберат, но без проверка на достоверността и като доизграждат с коментари събития и образи в тях”.

По тематично направление IV

Публикации в научни списания:

[Пореден №11 в списъка] Батуров, Д. „Здравен и медицински туризъм-концепции и перспективи” Военна медицина, 2016, бр.1, ISSN-1312-2746

Резюме : Здравният туризъм е икономическа активност която обединяват минимум два сектора - медицина и туризъм. Нерядко понятия, като „здравен”, „медицински” и „уелнес” (wellness) туризъм неправилно се припокриват и това създава неточно разбиране за тяхната същност и включените във всеки един от тях специфични медицински интервенции, медицински и туристически услуги. Подробен анализ на възможностите и перспективите за развитие на здравния туризъм както и осъществяване на партньорство между медицинския и туристически сектор е предпоставка за създаване на единна стратегия за здравния туризъм в България през следващите години.

Разгледани са исторически, културни и географски различия в концепцията „здраве” и „уелнес”, видовете здравен туризъм и характерния спектър на здравния туризъм в страните от ЕС. Автора поставя въпроса за медицинският туризъм, като алтернативен вид туризъм с нарастваща световна тенденция в ерата на глобализация. *Основните фактори за глобалното нарастване на явлениято ”медицински туризъм”* според него са **демографски**(нараства продължителността на живота, застаряване на населението), **медицински** (нараства броят на неинфекциозните социално значими заболявания, които налагат специализирани селективни медицински интервенции), **икономически**(нарастнали доходи и съществуване на мобилни здравни осигуровки), **социални** (подостъпна информация и желание за пътуване).

В заключение автора приема, че страната разполага с природни и антропогенни дадености за развитие всички аспекти на здравен туризъм. Той смята, че Спа и уелнес туризмът може да се превърне в приоритетно за туризма направление, поради наличността на повече от 500 извора с уникални термални води и квалифициран персонал. Създаване на специфични, типични за дестинацията спа/уелнес продукти ще привлекат не само международни туристи, но ще създадат интерес сред индивидуалните и корпоративни клиенти от страната към съхраняване на здравето, повишаване на работоспособността и управление на стреса. Наличието на висококвалифицирани специалисти в областта на медицината и стоматологията и здравни заведения с адекватно оборудване при съответна сертификация е предпоставка за интегриране в пазара на международни медицински услуги.

2.4

Оценка на научните резултати и приноси

Според автора в момента медицинският туризъм у нас е „едно самотно занимание“, защото на практика се осъществява като лечение на отделни граждани в конкретни болници у нас, единствено по тяхна инициатива, но без нужната организация и координация. Вижданията му са за единна стратегия за здравния туризъм в България, включваща: адекватна акредитация на профилирани болници, като предпоставка за навлизане на международния медицински пазар; реконструкция на здравни заведения с благоприятно географска локализация с възможност за предоставяне пансионни грижи на международни гериатрични клиенти; създаване на партньорство между медицинските и туристически организации, което би улеснило създаване на обща маркетингова стратегия за развитие на здравния туризъм в България.

[Пореден №15 в списъка] Батуров, Д. „ Психологически аспекти на пътуването. Сравнителна характеристика на психологията на някои народи посещаващи нашите туристически дестинации. /под печат/Авиационна, морска и космическа медицина, бр. 1 от 2016 г.

Резюме: Всяка нация съществува за сметка на системата от устойчиви вътрешни връзки и отношения между хората си. Тези връзки и отношения се формират в процеса на етническото развитие,

регулират се от традициите и нормите на поведение, приети в конкретната среда и развитието на самобитната национална култура, език и психология.

В статията изразява виждания, че обективна основа на живота на нацията е потребността от взаимодействие и общуване между хората. Според него всяка култура има собствена логика и собствена представа за света и това, което е значимо в една култура може да се окаже несъществуващо в друга. Ето защо е необходимо да се отнасяме с уважение към хората от друга култура. Като уважението към тях може да се демонстрира не само чрез заинтересованост, но и чрез знанието за особеностите на живота в тяхната страна. Разбирането за културата на другите е необходимо да включва и разбиране на нашите собствени културални понятия и вярвания. Културата е до голяма степен средата, в която хората живеят, като най-общо казано културата влияе не толкова на това, което те мислят, а на това как те мислят.

В статията се разглежда комуникационния процес и неговите характерни елементи. Описани са “зоните на отстояние” по Пийз, А. Направена е сравнителна характеристика на национално-психологичните особености на някои народи / англичаните, немците, французите, руснаци, финландци /, посещаващи предимно нашите туристически дестинации.

Оценка на научните резултати и приноси

Според автора : „...познаването за характерните психологични и национално-психологични особености на народите, които в най-голяма степен посещават нашите туристически дестинации е до голяма степен необходимо условие за бързо развитие на туристическия бизнес. Съобразяването с межкултуралните норми на поведение от страна на работещите в сферата на туризма е от съществено значение за издигане качеството на предлаганите услуги в сферата на туризма”.

[Пореден №21 в списъка] Батуров, Д., Алексиев, Л., Бонев, И. “Терапевтични подходи за справяне с психологични проблеми възникващи по време на полет (от нормалпсихологичния страх до диагнозата).”, VII-ма Национална конференция с международно участие, Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина, София, 9-11.10.2008 г. Сборник доклади.с.116-125 Стандартни страници: 10.

Резюме: В статията се разглеждат следните въпроси: Как различните хора преживяват страха от летене? Кои са специфичните симптоми, отличаващи страха от летене (fear of flying) от останалите специфични (изолирани) фобии? Какво представлява комплексният био-психо-социален модел на терапевтично повлияване? Описани са практически техники за преодоляване на страха по време на полет.

[Пореден №22 в списъка] Бонев, И., Алексиев, Л., Батуров, Д., Русева, Бл. Препоръчителни медицински стандарти при подбор на кандидати за космически туризъм. // Сборник с доклади от Юбилейна научна сесия „40 години от стъпването на човек на Луната и 30 години от полета на първия български космонавт” – 23-24 април 2009 г. НВУ “В.Левски”, Факултет “Авиационен” – Д. Митрополия. Том 2, 2009. Стандартни страници: 8.

Резюме: В близките десетилетия комерсиалното пътуване, главно на суборбитално ниво, ще бъде достъпно за хора които имат финансови възможности да си купят билет.

Оценка на научните резултати и приноси

Настоящият теоретически обзор очертава препоръчителните указания, които ще се прилагат медицински стандарт за частните компании и медицински специалисти, организиращи подбора на евентуалните кандидати за космически туризъм. Тези оказания са подготвени от

Аерокосмическата медицинска асоциация (AsMA) на САЩ с цел, осигуряване безопасност на пътуването, техните придружители и екипажите.

Научни доклади:

[Пореден №23 в списъка] Батуров, Д., „ Медицина на пътуващите и туризма“.

Международен форум «Академична мрежа за партньорство» за учредяване на Европейски клъстър «Знания и изследвания за туризма и свободното време» 12-14 май 2007 г. **Стандартни страници: 15.** Съвременна България заявява претенции за бързо развитие на туристическия бизнес, една от немногото алтернативи за икономическо развитие и просперитет на страната. Въпросите които се поставят са : Къде е мястото на медицинската наука и практика в явно все по-бързо развиващата се индустрия на пътуванията и туризма? Каква е ролята на медицината в мениджмънта на този много милионен поток от хора поели по различни дестинации на света?

Медицината на туризма и пътуванията (Travel medicine) е сравнително нова специалност, обединяваща редица направления в медицинската наука, имащи отношение към проблемите на здравето възникнали при или по повод пътуване. Воделщо значение имат медицински специалности, като инфекциозни болести, паразитология, имунология и ваксинации, превантивна медицина, тропическа медицина, авиационна и морска медицина и редица клинични специалности. Анализът на заболяемостта при международни пътувания показва растящ брой здравни проблеми изискващи, както предварителна подготовка и медицински грижи преди заминаване, адекватна медицинска реакция при възникнали проблеми при самото пътуване, така и навременна медицинска дейност след завръщането.

Авторът е представил и : „Анотация за обучение в областта на медицината на пътуванията за организатори на туристическа дейност“ с автори: Д-р Любомир Алексиев, дм. и Д-р Димитър Батуров.

Оценка на научните резултати и приноси

Доклада е изнесен на Международен форум «Академична мрежа за партньорство» за учредяване на Европейски клъстър «Знания и изследвания за туризма и свободното време» 12-14 май 2007 г. състоял се в гр. Варна. Авторът, съвместно с проф. Л. Алексиев д.м., са едни от първите, които разглеждат темата за връзката на медицината и туризма и икономическата ефективност от въвеждане на медицината на туризма и пътуванията. От 2009 г. дисциплината: „Медицина на пътуващите и туризма“ се преподава в ЧВУ-„Колеж по туризъм“ - Благоевград. В следващите години са разработени и други дисциплини свързани с медицина-психология-туризъм.

ДРУГИ НАУЧНИ ПУБЛИКАЦИИ

По това направление научната продукция изцяло е насочена към човешкия фактор, като физическо и психическо състояние и отношението на здравословните неблагоприятия върху функционирането и работоспособността на хората. Представени са и авторски и екипни проекти, свързани с усъвършенстване на медицинския и психологичен подбора на кадри в системата на Министерство на отбраната и произтичащи от тях законови и подзаконови нормативни актове.

Наръчници

[Пореден №26 в списъка] Батуров, Д., Райчева, Ц., ”Наръчник за участниците в

умиротворителни мисии” (психологически аспекти), (Информация за HIV, СПИН и болести, предавани по полов път), част втора, стр. 52-59,. Военно издателство, София, 2000; 2003.

Екипна тематична разработка на Центъра по военна психология и психопрофилактика ЦВПШ /пряко подчинена структура на ГЩ на БА по въпросите на психологичното осигуряване на БА/. В периода 1996-2007 г. Д. Батуров е работил в ЦВПШ в звено, осъществяващо подбор на кадрови военнослужещи за участие в международни мисии. Темата с която участва съвместно с Райчева, Ц. е пряко свързана с натрупания опит психологична работа с участниците в международните мисии на ООН. Касае се за изведена общодостъпна, актуална информация за HIV, СПИН и болести, предавани по полов път, първите симптоми и начините за предпазване.

Наръчника е първия издаден в системата на БА и е разпространен сред военните лекари и участниците в мисии.

[Пореден №27 в списъка] Батуров, Д., „Наръчник по лидерска подготовка” (IV модул, тема 7), стр.120-152, Военно издателство, София 2005 г.

Наръчника е издаден на основание Заповед на началника на ГЩ №85/08.04.2002 г. и утвърдена от него програма за лидерска подготовка на курсанти и сержанти със съдействието на Управление „Личен състав“ на ГЩ.

Касае се за екипна тематична разработка на ЦВПШ, която е включена в *обучителната програма на курсанти и сержанти от военните университети и следдипломно обучение на военни лекари*. Тема 7, с която Д. Батуров участва в наръчника е свързана с натрупания му опит от психологичната работа с военнослужещи проявили автодеструктивно и суицидно поведение. Състои се от теоретична час, етиологични подходи, епидемиологични данни, психични разстройства, самоубийства при деца и юноши, предсказване на риск от самоубийства, клинични подходи и лечение, модели на първична превенция в БА и практическо изведено ръководство за антикризисна работа.

Публикации в научни списания:

[Пореден №28 в списъка] Батуров, Д. „Депресивност и тревожност при хора с кожни заболявания (акне)” Военна медицина, 2016,, бр.2, ISSN-1312-2746

Резюме :Най-общо може да се каже, че соматичната болест оказва патогенно влияние върху психиката на човека, включително и с психогенен характер, свързан с психологичната реакция на личността спрямо заболяването и възможните му последствия. Множество пациенти с тежко кожно заболяване изживяват тревога, тъга и печал, но не всички развиват тревожни и депресивни разстройства.

Целта на изследването е откриването на взаимодействие между посочените характеристики, както и определянето на нивото на депресивност и тревожност при лицата с акне, което има съществено практическо значение, тъй като би могло да бъде полезно за целите на изграждането на адекватна стратегия за психологичното консултиране, психотерапия и медикаментозна терапия, ако е необходима.

Задачите са свързани с изследване зависимостта между тревожността и депресивността и определяне дали има различие в тревожността според изразеността на кожното заболяване. Изследвани са 63 лица страдащи от акне на възраст от 18 до 47 год.

Използвани са : 1) Самооценъчна депресивна скала на W. Zung; 2) Самооценъчна скала на W. Zung (ASI – Anxiety Status Inventory, 1976) за измерване на нивото на тревожността.

Според автора много *дерматози* (вкл. акнето) са свързани с психологични проблеми, оказващи негативен, включително психологичен ефект върху пациентите и техните семейства. *Депресията и*

повишената тревожност от своя страна също са тежки социални проблеми, тъй като нарушават качеството на живот и работоспособността на пациента.

Получените резултати най-общо говорят за това, че е необходимо по-добро разбиране и познаване от страна на пациентите и лекуващите лекари на взаимовръзката между акнето от една страна и тревожността и депресията – от друга.

Според автора е необходима колаборация между лекари и психолози по отношение на терапията при наличие на индикации за това. Личният лекар или дерматологът трябва целенасочено да се интересуват от влиянието на кожното заболяване върху качеството на живот на своите пациенти, от наличието на хроничен стрес в ежедневието им, както и на остри стресови житейски ситуации.

[Пореден №29 в списъка] Л. Алексиев, И. Бонев, Д. Батуров, С. Дошев, Кр. Недева, Цв. Величкова, Бл. Русева. " **Методика за психологично изследване и определяне на психологичната годност за кадрова военна служба, летателна и плавателна служба в мирно време** „// Военна медицина, 2009, № 2, с. 56-60, ISSN-1312-2746.

Методиката е изготвена от екип от Военно-медицинска академия /ВМА/, гр. София –Научно приложен център по военномедицинска експертиза, авиационна и морска медицина / НПЦВМЕАММ/ - Централна военномедицинска комисия /ЦВМК/, Централен военен ТЕЛК, организация в която от 2007 г. работи д-р Батуров. Рецензирана е от: проф. Енчо Герганов; полк. Доц. Георги Карастоянов; полк. Доц. Е. Калудиев д.м.; доц. Д-р Г.Чиллев. Утвърдена е от Н-к на ВМА-Генерал майор доц. Тонев д.м.

След пробацията методиката е официално регламентирана в Медицинските стандарти за определяне годността за военна служба в мирно време (Приложение №1 към чл.2) на Наредба Н-2/08.02.2011 г. за военномедицинската експертиза за годност за военна служба във ВС на РБ; Обн. ДВ. бр. 25 от 25.03.2011 г.

Същата е авторски проект с равно участие на всички участници в екипа

Статии с поредни номера в списъка [№30, №31, №32, №33, №34, №35, №36, №37, №38, №39, №40] са свързани пряко с военната среда и отразяват наблюденията на автора и неговите колеги на събитията свързани с подбора на военнослужещи преди заминаване на мисиите в Афганистан, Ирак, Босна, Косово и др., по време на мисиите и след завръщането на военнослужещите от мисия. Те се отнасят към важни в професионален и общочовешки смисъл въпроси за: взаимовръзката м/у стиловете за справяне с конфликти по време на мисия; видовете агресивно поведение и начините за превенция; отражението на травмения стрес върху психическото и физическо състояние на военнослужещия и влиянието му върху ефективното изпълнение на войнските задължения; употребата на алкохол и наркотични вещества от военнослужещи- причини, установяване, медицински и психологични въздействия, административни последствия и др.

УЧАСТИЕ В КОНГРЕСИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СИМПОЗИУМИ И ИЗНЕСЕНИ НАУЧНИ ДОКЛАДИ ПРЕЗ ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ ГОДИНИ

1. X-та Национална конференция с международно участие. Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина, гр. Варна 15-17 ноември 2012 год.
2. Пети международен симпозиум-Туризм, бизнес и образование XXI век. ЧВУ-Колеж по туризъм-Благоевград -2013 год.

3. X-та Национална конференция с международно участие. Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина, София, 5-7 юни 2014 год.
4. Практико-приложна конференция на тема " Предизвикателства и перспективи пред психологичното осигуряване в армейската среда, Варна, 11.06-13.06.2014г .
5. Шести международен симпозиум –Икономика, администрация и туризъм- предизвикателства и перспективи-ЧВУ Колеж по туризъм-Благоевград- 19 октомври 2014 г.
6. XVI-та International Conference for Philosophy, Psychiatry and Psychology. Neurosciences, logics, mental development-Golden sands, Bulgaria-2014.
7. Седми международен симпозиум. Икономика, администрация туризъм, устойчив бизнес-ЧВУ Колеж по туризъм-Благоевград- 17 октомври 2015.
8. Пета международна научно-практична конференция на тема "Предизвикателства и практически решения. Изследвания за околна среда, условия, климатични, социални, демографски промени и отражения, методики за изследване и подготовка за реакции, тенденции, заплахи и възможни практически подходи". Български ловно-рибарски съюз, съвместно с Община Елин Пелин, гр. Елин Пелин 25.03.2016 г.
9. XI-та Национална конференция по авиационна, морска и космическа медицина,. Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина. Сателитен симпозиум „Медицина и психология на пътуванията и туризма”, гр. Варна 9-11 юни 2016 г.
10. Осми международен симпозиум. Европейската перспектива 2020 – приоритети, тенденции, очаквани ефекти – ЧВУ-Колеж по туризъм-Благоевград 15 октомври 2016 г.
11. Кръгла маса на тема „ Общинска сигурност-предизвикателство на времето“ Организатори: Националната асоциация „Спасител“, катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС, община Долна Митрополия, БАН, Асоциацията за информация и управление на сигурността. УНСС, 13.12.2016.

2.4

УЧАСТИЕ В ОРГАНИЗАЦИОННИ И НАУЧНИ СЪВЕТИ НА КОНФЕРЕНЦИИ И СИМПОЗИУМИ ЗА ПОСЛЕДНИТЕ ПЕТ ГОДИНИ

1. X-та Национална конференция с международно участие. Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина., Д. Батуров-член на организационният съвет- гр. Варна 15-17 ноември 2012 год.
2. X-та Национална конференция с международно участие. Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина. Уркшоп „Психология и туризъм“, секция „Психология“- председател и секретар на организационния комитет Д. Батуров- гр. София, 5-7 юни 2014 год.
3. Пета международна научно-практична конференция на тема "Предизвикателства и практически решения. Изследвания за околна среда, условия, климатични, социални, демографски промени и отражения, методики за изследване и подготовка за реакции, тенденции, заплахи и възможни практически подходи". Български ловно-рибарски съюз, съвместно с Община Елин Пелин.- Д. Батуров-член на организационният съвет- гр. Елин Пелин 25.03.2016 г.

4. XI-та Национална конференция по авиационна, морска и космическа медицина, Българско сдружение по авиационна, морска и космическа медицина. Батуров-член на научния съвет. Сателитен симпозиум „Медицина и психология на пътуванията и туризма”, председател- Проф. д.пс.н. инж. Илия Пеев, кап. I ранг о.р; секретар-д-р Д. Батуров- гр. Варна 9-11 юни 2016 г.

УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ

Тема : „ Изследване на функционалната ефективност на човека в екстремни условия“ с научно изследователски комплекс „ВеОн-1“ по договор от 24.04. 2012 г. и допълнително споразумение №1 от 12.02.2013 между Института за космически изследвания и технологии- БАН и ВМА по договор с Фонд „Научни изследвания“ ДТК 02/59 от 17.12.2009 г.

списъка 41

Пореден № в

НАУЧНО-ПРИЛОЖНИ РАЗРАБОТКИ ЗА ДЪРЖАВНИ ИНСТИТУЦИИ

Методика за клинично психологично изследване за нуждите на психиатричния преглед и авиопсихологично изследване за определяне на психологичната годност за летателна длъжност.

Методиката е изготвена от екип от Военно-медицинска академия /ВМА/, гр. София – Научно приложен център по военномедицинска експертиза, авиационна и морска медицина / НПЦВМЕАММ/ - Централна военномедицинска комисия /ЦВМК/, Централен военен ТЕЛК, от екип в състав: Л. Алексиев, И. Бонев, **Д. Батуров**, С. Дошев, Кр. Недева, Цв. Величкова, Бл. Русева. Рецензирана е от: проф. Енчо Герганов; полк. Доц. Георги Карастоянов; полк. Доц. Е. Калудиев д.м.; доц. Д-р Г.Чиллев. Утвърдена е от Н-к на ВМА-Генерал майор доц. Тонев д.м.

С Министерска заповед е регламентирана в Наредба №Н-4 от 18.02.2013 г. за военномедицинска експертиза Приложение №1 към чл.2 –Медицински стандарти за определяне годността за военна служба, за служба в доброволния резерв и за военновременна служба. Приложение №14 към чл. 8 –Методика за клинично психологично изследване за нуждите на психиатричния преглед и авиопсихологично изследване за определяне на психологичната годност за летателна длъжност.

списъка 42

Пореден № в

УЧАСТИЕ В РАБОТНИ ГРУПИ ЗА СЪЗДАВАНЕ И ПРОМЯНА НА НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ И ИЗГОТВЕНИ СТАНОВИЩА

Работна група за изготвяне на проект на „Наредба за психологично осигуряване на военнослужещите от МО и БА” и Наредба за изследване психичната пригодност на кандидатите за кадрова военна служба”- Заповед на Министъра на отбраната № Р-152 /04. 04.2007 г.

----- **Пореден № в списъка 43**

Наредба (Наредба № Н-5 от 27 юни 2012 г. за условията и реда за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба на военнослужещите от въоръжените сили на Република България при употреба на алкохол и злоупотреба и/или зависимост от наркотични вещества, Държавен вестник, брой: 55, от дата 20.7.2012 г., стр. 69)-Заповед на Министъра на отбраната № Р-507 /19.12.2008 г.

----- **Пореден № в списъка 44**

Постоянна комисия за предотвратяване, контрол и установяване на годността за военна служба при употреба на алкохол и злоупотреба с наркотични вещества във въоръжените сили на Република България- Заповед №Р-104 от 24.03.2014 г. на Министъра на отбраната.

----- **Пореден № в списъка 45**

Работна група за разглеждане на необходимостта от прецизиране на нормативната уредба по отношение мерките срещу употребата на наркотични вещества и алкохол от военнослужещи в Българската армия- Заповед на Началника на Отбраната № ЗНО-224 от 04.12.2014 г.

----- **Пореден № в списъка 46**

Работна група за изготвяне на становище за промяна на ЗОВС, Правилника за прилагане на ЗОВС, Наредба № -5 от 27 юни 2012 г.–съгласно Заповед № Р-158/26.04.2012 г. и и Заповед № Р-233/19.07.2016 г. на Министъра на отбраната

----- **Пореден № в списъка 47**